

Epilog: Poznání Ježíše a jeho slova

Texty na tento týden

J 21; J 11,9-10; J 8,42-44; J 4,46-54; 2Tm 3,16; J 15,1-11

Základní verš

„Zkoumáte Písma a myslíte si, že v nich máte věčný život; a Písma svědčí o mně.“ (J 5,39)

Evangelium podle Jana, podobně jako to Markovo, končí setkáním v Galileji. V naší poslední lekci se budeme věnovat právě tomuto setkání, které je však propojeno s otázkou, jak můžeme znát Ježíše a Boží slovo. Tento koncept je přítomen v celém čtvrtém evangeliu.

Učedníci strávili s Ježíšem více než tři roky. Přesto nebyli vůbec připraveni na události spojené s ukřižováním a vzkříšením. A to i navzdory tomu, že jim Ježíš opakovaně říkal, co všechno se má stát.

Naneštěstí jeho slova nebrali vážně.

I my dnes můžeme být v nebezpečí, že budeme dělat totéž: slyšet, nebo dokonce číst Boží slovo, ale neposlouchat ho, nesetrvávat v něm a nežít podle něho. Tedy nepřijímat jej jako světlo, které by mělo vést naše myšlenky a činy. Naneštěstí právě v takovém stavu se možná nevědomky nachází až příliš mnoho křesťanů.

Osnova lekce

- ▶ J 21,1-19: Pozvání k lásce, pokoře a službě (neděle)
- ▶ J 21,20-25: Pozvání k zaměření se na Ježíše (pondělí)
- ▶ J 3,19-21: Pozvání k přijetí a následování pravdy (úterý)
- ▶ J 4,46-54: Pozvání k plné důvěře (středa)
- ▶ J 15,1-11: Pozvání k trvalému vztahu s Ježíšem (čtvrtek)

V naší poslední lekci se budeme věnovat některým klíčovým myšlenkám evangelia, které nám mohou pomoci posunout se za hranice intelektuálních, rozumových vědomostí o Ježíši. Důležité je totiž poznat Krista i jeho slovo osobně.

Budování společenství

- *Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?*
- *Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.*

SETKÁNÍ V GALILEJI

¹⁵Když pojedli, zeptal se Ježíš Šimona Petra: „Šimone, synu Janův, miluješ mne víc než ti zde?“ Odpověděl mu: „Ano, Pane, ty víš, že tě mám rád.“ Řekl mu: „Pas mé beránky!“ ¹⁶Zeptal se ho podruhé: „Šimone, synu Janův, miluješ mne?“ Odpověděl: „Ano, Pane, ty víš, že tě mám rád.“ Řekl mu: „Bud' pastýřem mých ovcí!“ ¹⁷Zeptal se ho potřetí: „Šimone, synu Janův, máš mne rád?“ Petr se zarmoutil nad tím, že se ho potřetí zeptal, má-li ho rád. Odpověděl mu: „Pane, ty víš všechno, ty víš také, že tě mám rád.“ Ježíš mu řekl: „Pas mé ovce!“ (J 21,15–17)

Osobní studium

Přečti si text J 21,1–19. Které klíčové pravdy se zde dozvídáme? Co text říká o Boží milosti a lidské pokoře?

Na konci 20. kapitoly Jan připomíná cíl své knihy („abyste věřili, že Ježíš je Kristus, Syn Boží“; J 20,31). Logicky bychom mohli předpokládat, že se jedná o závěrečná slova celé knihy. Po nich však následuje ještě jedna kapitola. J 21 začíná tím, že někteří učedníci byli v Galileji a Petr navrhl, aby šli společně lovit ryby. Vypadá to, jako by nastaly staré časy a učedníci se vrátili ke svému řemeslu, rybolovu. V tu noc však nic nechytily.

Ráno jim záhadný cizinec na břehu řekne, aby hodili síť na pravou stranu lodi. Když ho poslechnou, chytí tolik ryb, že téměř nedokážou síť vytáhnout. Bylo to jako tehdy, když je Ježíš povolal do služby (viz L 5,1–11). Jan v cizinci pozná Ježíše a řekne to Petrovi, který okamžitě skočí do vody a brodí se na břeh.

Ježíš klade Petrovi tři otázky a všechny se týkají jeho lásky k němu. Před ukřižováním Petr trval na tom, že položí svůj život za Ježíše (J 13,37). Tehdy Ježíš předpověděl, že ho Petr třikrát zapře (J 13,38). Při tomto setkání v Galileji Petr pochopí, že svět se netočí jen kolem jeho slov a činů. Vyjádří, že

středem všeho je Ježíš: „Pane, ty víš všechno, ty víš také, že tě mám rád“ (J 21,17).

Někteří teologové poznamenávají, že když se Ježíš ptá Petra, zda ho miluje, používá (kromě poslední otázky) sloveso *agapaó* („milovat“), a že Petr pokaždé odpovídá slovesem *phileó*, což znamená „mít rád“ nebo „milovat“ jako přítel. Z toho by vyplývalo, že Petr nedosáhl „vyššího typu“ lásky.

Ve skutečnosti je důvodem takové Petrovy odpovědi spíše pokora. S ohledem na vše, v čem Petr selhal a co se mu nepodařilo, je pravděpodobné, že pokorně používá zdánlivě „nižší výraz“, jako by se neodvážil být ve svých tvrzeních tak nekompromisní jako ještě nedávno. A právě tuto Petrovu pokoru Ježíš přijímá a oceňuje. Pokora je to, co Petr potřebuje, aby mohl pokračovat ve své službě. Není pochyb, že pokora je jedním z nejdůležitějších předpokladů pro službu. Máme-li pokorného ducha, středem pozornosti se stává Ježíš Kristus, ne naše vlastní osoba.

Petrovu obnovu a jeho vůdčí postavení v rané církvi můžeme zařadit mezi nejsilnější důkazy toho, že Ježíš opravdu vstal z mrtvých. Bylo by obtížné vysvětlit Petrovu výjimečnost, kdyby mu Ježíš v přítomnosti ostatních učedníků znovu neprojevil důvěru a nepověřil ho službou evangelia.

Aplikace

Proč je pokora tak klíčová u každého, kdo se snaží poznat Pána? Na co by měl být každý z nás hrdý ve světle kříže?

DÍVEJTE SE NA JEŽÍŠE

²⁰Petr se obrátil a spatřil, že za nimi jde učedník, kterého Ježíš miloval, ten, který byl při večeři po jeho boku a který se ho tehdy otázel: „Pane, kdo tě zrazuje?“ ²¹Když ho Petr spatřil, řekl Ježíšovi: „Pane, co bude s ním?“ ²²Ježíš mu řekl: „Jestliže chceš, aby tu zůstal, dokud nepřijdu, není to tvá věc. Ty mne následuj!“ ²³Mezi bratřími se to slovo rozšířilo a říkalo se, že onen učedník nezemře. Ježíš však neřekl, že nezemře, nýbrž: „Jestliže chceš, aby tu zůstal, dokud nepřijdu, není to tvá věc.“ ²⁴To je ten učedník, který vydává svědectví o těchto věcech a který je zapsal; a my víme, že jeho svědectví je pravdivé. ²⁵Je ještě mnoho jiného, co Ježíš učinil; kdyby se mělo všechno dopodrobna vypsát, myslím, že by celý svět neměl dost místa pro knihy o tom napsané. (J 21,20–25)

Osobní studium

Proč byla Petrova otázka nesprávná? Jak mu Ježíš připomněl, na čem opravdu záleží (J 21,20–22)?

Ježíš právě znovu pověřil Petra službou a řekl mu: „Následuj mne!“ (J 21,19). V tomto případě šlo pravděpodobně i o skutečné fyzické následování Ježíše po břehu jezera. A to proto, že Petr se pak otočil, viděl, že za nimi jde i Jan, a zeptal se Ježíše: „Pane, co bude s ním?“ (J 21,21).

Při opětovném uvedení Petra do služby Ježíš předpověděl i způsob apoštolovy smrti (J 21,18). Zdá se, že Petr byl nyní zvědavý na okolnosti Janovy smrti. Ježíš místo toho přesměruje Petrovu pozornost na otázku, jak ho následovat, a nevyzvídat, co se stane s ostatními učedníky.

V čem byl Ježíšův výrok v souvislosti s Janem nesprávně pochopen? Jak apoštol Jan napravil toto nedorozumění (J 21,23–25)?

Někteří lidé nepochopili, co Ježíš myslel, když řekl: „Jestliže chceš, aby tu zůstal, do-

kud nepřijdu, není to tvá věc. Ty mne následuj!“ (J 21,22). Tato slova byla vykládána tak, že Ježíš se vrátí ještě během Janova života. Jak plynul čas a Jan zestárl, tato otázka se stávala stále aktuálnější. Co by se stalo, kdyby Jan zemřel (a on opravdu zemřel) ještě před Kristovým příchodem? Nesprávné chápání Ježíšových slov by mohlo vyvolat krizi. Jan tedy tuto mylnou představu opravuje. Vysvětluje, že v dané situaci šlo o vyjádření Ježíšovy vůle, ne o proctví budoucích událostí.

Myšlenka zaměřit pozornost na Ježíše namísto na jiné lidi je velmi důležitá. Ježíš a jedině Ježíš je náš Spasitel. Jen on je naší nadějí. Lidé nás totiž nutně zklamou a možná nám i ublíží.

V dalších částech lekce se zaměříme na téma, kterým je správné chápání Božího slova, s cílem znát a následovat Ježíše, který jediný má být našim Pánem, Učitelem a tím, kdo nás v životě povede. A to bez ohledu na pomoc, rady a vedení, které by nám mohli dát i moudří a zkušení lidé.

Aplikace

Jakou zkušenost máš se zklamaním v lidech, které jsi obdivoval nebo kterým jsi důvěřoval? Co ses z toho naučil?

SVĚTLO A TMA

¹⁹Soud pak je v tom, že světlo přišlo na svět, ale lidé si zamilovali více tmu než světlo, protože jejich skutky byly zlé. ²⁰Neboť každý, kdo dělá něco špatného, nenávidí světlo a nepřichází k světlu, aby jeho skutky nevyšly najevo. ²¹Kdo však činí pravdu, přichází k světlu, aby se ukázalo, že jeho skutky jsou vykonány v Bohu. (J 3,19–21)

Osobní studium

Jaký kontrast připomínají následující verše? Proč je jeho pochopení důležité pro správné pochopení pravdy?

J 1,4–10

J 3,19–21

J 5,35

J 8,12

J 9,5

J 11,9,10

J 12,35

Svět je v temnotě. Vyhýbá se světlu a nemůže sám najít cestu k pravému Bohu, osobnímu Bohu stvoření, zjevení a vykoupení.

„Člověk sám od sebe nemůže poznat Boha. ‚Dokážeš vystihnout Boha...‘, jenž nebesa převyšuje? Co chceš dělat? Hlubší je než podsvětí. Co o tom víš?‘ (Jb 11,7.8). Jedině Duch svatý nám může zjevit Boží hlubi-

ny, to, ‚co oko nevidělo a ucho neslyšelo, co ani člověku na mysl nepřišlo.‘ ‚Nám však to Bůh zjevil skrze Ducha; Duch totiž zkoumá všechno, i hlubiny Boží‘ (1K 2,9.10).“ (DA 412; TV 264)

Pouze Ježíš Kristus nám „řekl“ o svém Otci (J 1,18). (Vzpomněli jsme již řecké sloveso *exégeomai*, které znamená „vyložit“, „vysvětlit“, „ukázat“.) Jan představuje Ježíše jako nebeského Posla, který vysvětluje, co znamená znát Boha. Pouze prostřednictvím Ježíše můžeme Boha skutečně poznat.

Přečti si text J 8,42–44. Jak Ježíš popisuje falešný základ, na kterém založili svou víru náboženští vůdci Izraele?

Ti, kteří nestojí v pravdě, mluví jen sami ze sebe. Biblický text chápou jen z lidské perspektivy. Něco jiného je, když přijmeme, že Kristus je Světlem světa a následujeme ho i při našem výkladu jeho slova. Ďábel však „nemůže jinak než lhát, protože je lhář a otec lži“ (J 8,44). Nedáme-li si pozor a neodevzdáme se ve víře a poslušnosti Bohu, hrozí nám, že uděláme totéž: text Písma budeme vykládat jen na základě našich vlastních přání, představ a pohledů. Sklouznout do něčeho takového je mnohem snazší, než si dokážeme uvědomit.

Aplikace

Jak reagujete na pravdy, které vám nejsou po vůli? Proč? Jak byste měli na tyto pravdy reagovat správně?

TEOLOGIE „SHORA“, NEBO „ZDOLA“

⁴⁶Přišel tedy opět do Kány Galilejské, kde předtím proměnil vodu ve víno. V Kafarnaum byl jeden královský služebník, jehož syn byl nemocen. ⁴⁷Když uslyšel, že Ježíš přišel z Judska do Galileje, vydal se k němu a prosil ho, aby přišel a uzdravil jeho syna, který byl už blízek smrti. ⁴⁸Ježíš mu odpověděl: „Neuvidíte-li znamení a zázraky, neuvěříte.“ ⁴⁹Královský služebník mu řekl: „Pane, pojď, než mé dítě umře!“ ⁵⁰Ježíš mu odpověděl: „Vrať se domů, tvůj syn je živ!“ Ten člověk uvěřil slovu, které mu Ježíš řekl, a šel. (J 4,46–50)

Osobní studium

Přečti si text J 4,46–54. Jaká situace přivedla královského služebníka k Ježíši? V čem spočíval jeho skutečný problém?

Tento muž sice přišel za Ježíšem, Světlem světa, ale naplno uvěřil teprve tehdy, když zjistil, že Ježíš jeho syna opravdu uzdravil (J 4,53). Mohli bychom říci, že teologie tohoto muže byla teologií „zdola“. Je to takový přístup, který Bohu a jeho slovu stanovuje různá pravidla a normy (J 4,48; J 6,14). Lidské myšlenky, často chybné, omezené a podmíněné vlastní zkušeností, se stávají konečnou autoritou ve způsobu výkladu Božího slova. Jedná se o velmi nebezpečnou past!

Na rozdíl od toho teologie „shora“ nejprve projeví víru a důvěřuje Bohu a Písmu. Když je Bible přijata vírou, stává se svým vlastním vykladačem (2Tm 3,16). Průvodcem k pochopení a výkladu Písma se tak pro nás stává spíše „pohled Bible na svět“ než „filozofie doby“. Lidské názory se musí podřídít Božímu slovu, a ne naopak.

Máme-li věřit Ježíšovým slovům, musíme věřit slovům Bible (J 5,46.47). „Zůstanete-li v mém slovu, jste opravdu mými učedníky“ (J 8,31). Pokud pochybujeme o Božím slově, jeho slovo v nás nezůstává (J 5,38). „Kdo mě odmítá a nepřijímá moje slova, má, kdo by jej soudil: Slovo, které jsem mluvil, to jej bude soudit v poslední den. Neboť jsem nemluvil sám ze sebe, ale Otec, který mě poslal, přikázal mi, jak mám mluvit a co říci“ (J 12,48.49).

Poslouchat Boží slovo nespočívá jen v jakémsi pasivním přijímání informací. Jedná se o mnohem víc. Znamená to jednat podle Boží vůle, aktivně odpovědět na Boží slovo, které slyšíme. „Kdo chce činit jeho vůli, pozná, zda je mé učení z Boha, nebo mluvím-li sám za sebe“ (J 7,17).

Přijímání Božího slova a jednání podle něj je projevem lásky k Bohu. Ježíš řekl: „Kdo mě miluje, bude zachovávat mé slovo, a můj Otec ho bude milovat; přijďme k němu a učiníme si u něho příbytek“ (J 14,23).

Aplikace

Jaký je vztah mezi naší láskou k Ježíši a poslušností? Proč každá „poslušnost“, která nevychází z lásky, může být zákonictvím?

PŘEBÝVÁNÍ V JEŽÍŠI

A já, až budu vyvýšen ze země, přitáhnu všechny k sobě. (J 12,32)

⁶*Kdo nezůstane ve mně, bude vyvržen ven jako ratolest a uschne; pak ji seberou, hodí do ohně a spálí. ⁷Zůstanete-li ve mně a zůstanou-li má slova ve vás, prostě, oč chcete, a stane se vám. [...]*

¹⁰*Zachováte-li má přikázání, zůstanete v mé lásce, jako já zachovávám přikázání svého Otce a zůstávám v jeho lásce. (J 15,6.7.10)*

Osobní studium

Jak popisuje verš J 12,32 autoritu Ježíše Krista?

Jak jsme během našeho společného studia poznali, Evangelium podle Jana nás přitahuje k Ježíši. Uskutečnit se to však může jen tehdy, jsme-li ochotni poznávat Boha a jednat podle jeho vůle. Lidé, kteří se u Jana setkávají s Ježíšem, buď přijímají světlo a rostou, nebo světlo odmítají a ztrácejí zrak. Nikodém, žena u studny, královský služebník, muž u rybníka Bethesda, pět tisíc nasyčených, Ježíšovi bratři, náboženští vůdci, člověk slepý od narození, Marie, Marta a Pilát – ti všichni se setkali s Ježíšem a učinili rozhodnutí, jaký postoj zaujmou k pravdě a světlu, které přinesl.

Teologie „zdola“ začíná lidskou argumentací s cílem určit a prozkoumat Boží existenci a podstatu. Lidský pohled, chybný, padlý a zaujatý, má přednost před Božím, svatým, dokonalým a vševědoucím. Teologie „zdo-

la“ zaručeně přivede lidi v omyl. Dělo se to v minulosti a bude tomu tak i v budoucnosti (viz Zj 14,1–12), kdy se lidská moudrost, která se snaží nahradit Boží, pokusí vnutit světu falešné uctívání.

Přečti si text J 15,1–11. V čem spočívá princip duchovního růstu?

Tajemství duchovního růstu je založeno na spojení s Ježíšem. On je Boží slovo, chléb života, světlo světa, brána pro ovce, dobrý pastýř, vzkříšení a život, cesta, pravda i život a pravý vinný kmen.

Osoby Božství (Trojice) a jejich Slovo, Bible, jsou jako magnety. Pokud se nebudeme bránit, přitáhnou nás k sobě. „Boží hlas k nám promlouvá prostřednictvím jeho slova. Existuje však mnoho hlasů, které uslyšíme. Kristus řekl, že se máme mít na pozoru před těmi, kdo řeknou: Tady je Mesiáš nebo tam je Mesiáš. Jak potom poznáme, že nemají pravdu, pokud své já nepodřídíme Písmu?“ (RH 3. dubna 1888) Své vlastní názory musíme podříditi těm, které nám představuje Boží slovo.

Aplikace

Co znamená zůstat v Ježíši a v jeho lásce (J 15,5.6.9.19)?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Boží pohled se výrazně liší od našeho lidského. Bůh se s námi dělí o svůj pohled prostřednictvím svého Slova, Bible, pod mocí Ducha svatého. Je na nás, zda se rozhodneme chodit ve tmě, nebo přijmeme světlo přicházející od Ježíše Krista, jak je zjeveno v Bibli.

Nedílnou součástí této volby je naše osobní odevzdání se Ježíši Kristu, Božímu Synu a Vykupiteli lidstva. Prostřednictvím moci Ducha svatého nám Bůh Otec zjevil – v životě, smrti a zmrtvýchvstání Ježíše – hloubku své lásky. A o Ježíši víme, protože jeho život, smrt a vzkříšení byly zaznamenány v Božím slově.

„Boží andělé neustále proudí z nebe na zem a ze země do nebe. Zázraky, které Kristus vykonal pro zarmoucené a trpící lidi, byly dílem Boží moci a uskutečnily se za přispění andělů. S jejich pomocí k nám skrze Krista přichází veškeré Boží požehnání. Spasitel vzal na sebe lidskou podobu, a tím spojil své zájmy se zájmy padlých Adamových dětí. Svým božstvím však zároveň zůstal spojen s Božím trůnem. Jeho prostřednictvím jsou lidé spojeni s Bohem a Bůh s lidmi.“ (DA 143; TV 87)

Otázky k rozhovoru

1. *Vyberte příběh, který podle vás ze všech příběhů v Evangelii podle Jana mluví nejhlasitěji o Boží lásce a charakteru. Podělte se ve své třídě o to, proč jste vybrali právě tento příběh.*
2. *Jak by měl člověk postupovat při hledání pravdy?*
3. *Proč je obvykle obtížné vzdát se snahy posuzovat pravdu? Dopracujeme se někdy k takovému postoji, nebo bude naše lidství vždy nějakým způsobem ovlivňovat naše vnímání Písma? Proč musíme uznat tuto skutečnost a jak nám pokora pomáhá uvědomit si své předsudky a podřídit se Božímu slovu?*
4. *Dějiny západního křesťanství jsou plné tragických příkladů toho, co se stane, když se Boží slovo stane předmětem politiky a předsudků lidí. Zkuste uvést některé z těchto příkladů. Co se z nich můžeme naučit o nebezpečí toho, když se lidský pohled stane dominantním filtrem při „interpretaci“ Bible?*
5. *Vlastními slovy shrňte celkový obraz Evangelia podle Jana. Jaké je hlavní poselství této knihy pro nás dnes?*